

Dragomanov
Ukrainian
State
University

Universities-Communities:
strengthening cooperation

Jean Monnet Chair
SCAES
Social and Cultural Aspects
of European Studies

Jean Monnet Centre of Excellence
ESSIE
European Studies of
Social Innovations in Education

With the support of
Erasmus+ Programme
of the European Union

NATIONAL UNIVERSITY OF LIFE
AND ENVIRONMENTAL SCIENCES
OF UKRAINE

Українська асоціація дослідників європейських цінностей в освіті (AREVE)
Факультет педагогічних наук DISFOR – Університет Генуї (Італія)
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти "Кам'янець-Подільський державний інститут"
Факультет спеціальної та інклюзивної освіти (УДУ ім. М. Драгоманова) та
Кафедра менеджменту та інноваційних технологій соціокультурної діяльності (УДУ ім. М. Драгоманова)

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

«СОЦІАЛЬНІ ТА КУЛЬТУРНІ ЄВРОПЕЙСЬКІ СТУДІЇ: СОЦІАЛЬНІ ІННОВАЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ»

для студентів, здобувачів, молодих вчених, аспірантів, докторантів, дослідників, викладачів,
представників професійних спільнот та громадянського суспільства

м. Київ, 26 квітня 2023 року

Конференція проводилась в рамках імплементації проєкту напряму Жана Монне - Кафедра Жана Монне «Соціальні та культурні аспекти Європейських Студій» (SCAES)620635-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-CHAIR та у синергії з проєктами напряму Еразмус+ KA2 «Університети-Громади: Посилення співпраці» 101083077 — UNICOM — ERASMUS-EDU-2022-CVHE та Центру досконалості Жана Монне «Європейські Студії соціальних інновацій в освіті» - Jean Monnet Centre of Excellence ESSIE - 101085552 - ERASMUS-JMO-2022-COE. Також в конференції та воркшопах відбувається підтримка сталості проєкту напряму Жана Монне Проєкт Жана Монне «Європейські цінності різноманіття та інклюзії для сталого розвитку» Erasmus+ Jean Monnet Project «European values of diversity and inclusion for sustainable development» (EVDISD) 620545-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-PROJECT. Конференція проводилася за підтримки Національного Еразмус+ Офісу в Україні

References

1. Suprun, D. (2017). *Profesiina pidgotovka psychologiv v galuzi specialnoi osvity (monographia)*. Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M.P. Dragomanova. 459p.
2. Suprun, D. (2019). *Modernizatsiia zmistu profesiinoi pidhotovky psykhologiv v haluzi spetsialnoi osvity (monohrafiia)*. Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova. 440p.
3. Suprun, D. (2018). *Teoriia ta praktyka profesiinoi pidhotovky psykhologiv v haluzi spetsialnoi osvity. (dys.dok. ped. nauk)*. Natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni M.P. Drahomanova. Kyiv.
4. Suprun, D. (2018). Academic mobility perspective in the context of professional internationalization in the field of special education DOI 10.31392/NPU-nc.series19.2020.40.13Kyiv. http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/34962/Sheremet_83-89.pdf?sequence=1
5. Suprun, D. (2019). The Future Psychologists' Motivation to Work in the System of Inclusive Education *International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE)* ISSN: 2277-3878, Volume-8 Issue-4S, November 2019 <https://www.ijrte.org/wp-content/uploads/papers/v8i4S/D10081184S19.pdf>
6. Suprun, D. (2021) *Psychology of Management*: Kyiv.:NPDU, 345p.

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ВИМІРІ

LIFELONG EDUCATION IN THE EUROPEAN DIMENSION

Сухицька Наталія Валеріївна

доцент кафедри соціальної політики

УДУ імені Михайла Драгоманова

n.v.sukhytska@npu.edu.ua

Світ на порозі XXI століття переживає інтенсивний розвиток інтеграційних процесів постіндустріального суспільства, яке потребує відповідної форми регіональної політичної та економічної організації. Об'єднання держав в політичні та соціально-економічні інституції потребує проведення спільної політики і в галузі

освіти, в наукових дослідженнях, інноваційних технологіях, забезпечення прогресивного розвитку політичних, економічних та соціальних відносин. Гордон Драйден і Джаннетт Вос у своєму роботі «Революція в навчанні» виокремлюють напрями, що формують майбутнє. Виділимо ті, що стосуються нашої проблематики:

- епоха швидкісної комунікації, світ без економічних кордонів, посилення конкуренції, зміна форм праці, спільне підприємництво
- Інтернет- навчання, новий бум самоосвіти, триумф особистості
- зростання сфери послуг
- зростання чисельності нижчого прошарку, старіння людства.

Основою навчання є самоосвіта. І якщо існують відповідні засоби й сприятливе довкілля для самоосвіти, то навіть посередня особа виявлятиме ентузіазм й охоту до навчання впродовж життя. Для того щоб адаптуватися і бути успішним, нам конче необхідна революція в навчанні, яка поєднувала б чудові результати дослідження мозку з можливостями негайного доступу до глобальної мережі інформації та знань. Традиційні методи навчання і застаріла модель школи вже не відповідають вимогам сучасності [1].

Революційні процеси в інформаційних технологіях, наукові розвідки і дослідження в різних галузях господарства потребують постійного оновлення змісту освіти на всіх його рівнях. Відтак, зростає попит населення на постійну освіту, освіту впродовж життя. Сучасні світові демократичні тенденції вимагають від людини усвідомлення його ролі в житті держави і суспільства, а також дій відповідно до власних переконань, цінностей і вподобань.

Під впливом динамічних глобалізаційних процесів у світі освіта дорослих набуває рис транснаціонального характеру. За умов інтернаціоналізації економіки, освіти, науки, культури, стрімкого розвитку інформаційних технологій, динамічними змінами на ринку праці та його новими вимогами до фахівців проблема розвитку освіти впродовж життя стає особливо актуальною, а її розв'язання потребує здійснення кардинальних змін у системі професійної освіти дорослих на всіх рівнях.

Організація Об'єднаних Націй визначила глобальну освітню ціль - доступ кожної людини до освіти протягом усього життя.

В 1919 році було засновано Світову Асоціацію з питань освіти дорослих у Лондоні, яка функціонувала до початку Другої світової війни. Починаючи від 1949 року ЮНЕСКО постійно актуалізує проблематику розвитку міжнародного руху у сфері освіти дорослих: Ельсінор (Данія, 1949 р.), Монреаль (Канада, 1960 р.), Токіо (Японія, 1972 р.), Париж (Франція, 1985 р.), Гамбург (Німеччина, 1997 р.), де було проведено міжнародні симпозиуми з питань освіти дорослих. Уперше концепція безперервної освіти була представлена на форумі ЮНЕСКО в 1965 р. видатним теоретиком П. Ленграндома. Власне визначення освіти дорослих уперше з'явилося в Рекомендаціях ЮНЕСКО щодо розвитку освіти дорослих, прийнятих у Найробі в 1976 р.

Саміт Ради Європи (Лісабон, березень 2000 р.) прийняв «Меморандум освіти протягом життя». В Меморандумі було визначено дві головні мети безперервної освіти: активна громадська позиція та конкурентоспроможність на ринку праці та розкрито зміст безперервної освіти: отримання ступенів та дипломів у вільний час; професійні курси, в тому числі з метою підвищення кваліфікації персоналу; освіта для дорослих; друга освіта. У Меморандумі також було визначено шість принципів безперервної освіти:

1. Нові базові знання і навички для всіх. Для цього надається загальний безперервний доступ до освіти з метою отримання і вдосконалення умінь і навичок, необхідних для «життя» в інформаційному суспільстві.

2. Відчутне збільшення інвестицій у розвиток людських ресурсів із метою підняття пріоритету найважливішого надбання Європи – людей.

3. Інноваційні методики навчання мають на меті запровадження розробок нових технологій навчання для системи безперервної освіти.

4. Принципово нова система оцінки здобутої освіти. Мета – докорінно змінити підходи до розуміння і визнання навчальної діяльності та її результатів, особливо у сфері неформальної та неявної освіти.

5. Розвиток наставництва і консультування. Акцентувати увагу на важливості забезпечення кожному індивідууму вільного доступу до освітньої інформації та необхідних консультацій і рекомендацій.

6. Наближення освіти до місця проживання. Наближення за допомогою мережі навчальних і консультаційних пунктів, сучасних інформаційних та комунікаційних технологій [2].

Європейська комісія об'єднала різні освітні й навчальні ініціативи в єдину Програму навчання впродовж життя (Lifelong Learning Programme). Натепер встановлено основні форми Lifelong Learning, характеристики, закономірності, структуру та зміст. Процеси безперервної освіти розуміються тепер не тільки як «навчання впродовж життя» (Lifelong Learning), а й як «навчання шириною в життя» (Life wide Learning). Останнє акцентує увагу на розмаїтості видів освіти – формальній, неформальній, інформальній, – які супроводжують будь-яку сферу життєдіяльності сучасної людини [3].

Освіта дорослих (освіта впродовж життя) — цілеспрямований процес розвитку і виховання особистості шляхом реалізації освітніх програм та послуг, здійснення освітньоінформаційної діяльності (діяльність, спрямована на оперативне задоволення потреб особи в отриманні інформації про досягнення в різних галузях знань, яка сприяє підвищенню її освітнього рівня) в межах та поза межами загальної середньої, професійно-технічної, вищої та післядипломної освіти. Таким чином, неперервна освіта, набуття особою знань, умінь і навичок впродовж життя для інтелектуального, культурного і духовного розвитку особистості[4].

Дефініцію «освіта дорослих» було оновлено на VI Белемській конференції 2009 року «Життя і навчання впродовж життя для успішного майбутнього – сила навчання

дорослих», за результатами якої видали Белемські рамки дій (Belem Framework for Action, 2009). Згідно з оновленим тлумаченням, освіту дорослих визначають як сукупність навчальних процесів формальної, неформальної та інформальної освіти, за допомогою яких люди, яких вважають дорослими в суспільстві, до якого вони належать, розвивають здібності, збагачують знання та підвищують свою технічну чи професійну кваліфікацію, одним словом, розвиваються та покращують свою здатність до життя та праці й у власних інтересах, і в інтересах громади й суспільства [5].

Освіта стає найвагомим важелем впливу на життя суспільства, і вона сама зазнає також глибокого реформування. Глобальними тенденціями розвитку світового освітнього простору стали: прагнення до демократичної системи освіти, тобто доступність освіти для всього населення; розростання ринку освітніх послуг; розширення мережі вищої освіти та зміна соціального складу студентів; пріоритетність фінансування освіти; постійне оновлення освітніх програм вищих навчальних закладів; відхід від орієнтації на середнього студента, підвищений інтерес до обдарованого студента, до особливостей розкриття його здібностей та потенціалу. Модернізація європейської освіти нерозривно пов'язана з розвитком усього суспільства, характерними рисами якого на сучасному етапі є оновлення структури та змісту освіти, послідовного впровадження інноваційних технологій навчання, введення кредитно- трансферної системи в навчальний процес [6].

У межах Рекомендацій ЮНЕСКО з навчання й освіти дорослих 2015 року визначені три ключові сфери:

- грамотність та базові навички;
- безперервна освіта і професійний розвиток (професійні навички);
- ліберальна, загальнодоступна й громадянська освіта (навички активної громадянської позиції) [7].

Інститут освіти ЮНЕСКО в Гамбурзі істотно впливає на формування європейської політики в освіті дорослих і надає низку послуг національним мережам,

організаціям і фахівцям – тренінгові та стипендіальні програми. Він є найбільшим центром інформації і документації, а його співробітники надають консультативну допомогу фахівцям різних регіонів країн світу.

Успішна євроінтеграція України можлива лише за умови здійснення низки реформ, в тому числі і в освітньому просторі. Належне ставлення до освіти дорослих може виключити ряд проблем в економічній і політичній системах України.

Список використаних джерел:

1. Гордон Драйден, Джаннетт Вос. Революція в навчанні / Пер. з англ. М. Олійник. — Львів: Літопис, 2005. — 542 с
2. Memorandum on Lifelong Learning «Меморандум освіти протягом життя». Commission of the european communities. URL: http://arhiv.acs.si/dokumenti/Memorandum_on_Lifelong_Learning.pdf
3. Lifelong Learning in Europe – Навчання протягом усього життя в Європі. URL: <http://www.dvv-international.org.ua/?q=node/122>.
4. Бабич М.С. Безперервна освіта (освіта впродовж життя) – умова підвищення національної конкурентноспроможності. *Економічні науки. Вісник Хмельницького національного університету*. 2015, № 5, Т. 1 С.50-53
5. Сайт «Освіта дорослих в Україні» URL:<https://ukrfatva.org/lifelonglearning/>
6. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика : навчальний посібник / С.О. Сисоєва, Т.Є. Кристопчук; Київський університет імені Бориса Грінченка. Рівне : Овід, 2012. 352 с
7. Рекомендації ЮНЕСКО щодо навчання і освіти дорослих від 13.11.2015 р. <https://bit.ly/3eUmI70>